

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 437/2013-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s., Ž., zastúpenej advokátom Mgr. P. L., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 56/2011 a jeho rozsudkom z 30. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. augusta 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa

čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 56/2011 a jeho rozsudkom z 30. mája 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti, z ktorej pripojených príloh, ako aj z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka bola vlastníčkou nehnuteľností zapísaných na LV č... pre kat. úz. B., o ktorých bolo následne rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 12 Co/119/2009 z 30. novembra 2010 rozhodnuté tak, že sťažovateľka je povinná ich vydať v lehote 30 dní od právoplatnosti uvedeného rozsudku MUDr. H. B. (ďalej len „žalobkyňa“).

Žalobkyňa si písomnou výzvou z 24. apríla 1991 za seba, ako aj za ďalšiu osobu (ako jej splnomocnenkyňa) uplatnila reštitučný nárok na vydanie predmetných nehnuteľností na základe zákona č. 403/1990 Zb. o zmiernení následkov niektorých majetkových krívd v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 403/1990 Zb.“) voči právnomu predchodcovi sťažovateľky (O., š. p., Ž.). Už právny predchodca sťažovateľky namietal, že žalobkyňa nemá právne postavenie oprávnenej osoby, keďže nie je dedičkou po pôvodnej vlastníčke dotknutých nehnuteľností.

Žalobkyňa následne podala Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) žalobu o vydanie nehnuteľností (ktoré boli v držbe právneho predchodcu sťažovateľky), alternatívne o uzatvorenie dohody o ich vydaní.

V inom konaní bolo už predtým na návrh žalobkyne rozsudkom okresného súdu č. k. 18 C 262/91-13 z 20. decembra 1991 právoplatne určené, že žalobkyňa je dedičkou

po zosnulej pôvodnej vlastníčke nehnuteľností (oprávnenej osobe v zmysle zákona č. 403/1990 Zb.).

V konaní o žalobe voči sťažovateľke o vydanie nehnuteľností, alternatívne o uzatvorenie dohody o ich vydaní, predchádzali napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu viaceré rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu (rozsudok okresného súdu sp. zn. 21 C 56/92 z 5. júna 1992, rozsudok krajského súdu sp. zn. 11 Co 410/92 z 9. septembra 1992, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 34/93 z 29. apríla 1993, rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 C 159/93 z 1. februára 1995, rozsudok krajského súdu sp. zn. 10 Co 1598/95 zo 7. júna 1995, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 115/95 z 24. novembra 1995, uznesenie krajského súdu sp. zn. 10 Co 64/96 z 31. júla 1996, rozsudok okresného súdu č. k. 18 C 43/97-237 z 12. júla 2000, uznesenie krajského súdu sp. zn. 17 Co 2555/00 zo 16. februára 2001, rozsudok okresného súdu č. k. 18 C 43/97-581 z 19. mája 2004, rozsudok krajského súdu sp. zn. 13 Co 238/2004 z 22. februára 2005, uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2007 z 25. februára 2009 a rozsudok krajského súdu sp. zn. 12 Co/119/2009 z 30. novembra 2010).

Pre posúdenie sťažnosti je významné, že krajský súd ostatným z uvedených rozhodnutí sp. zn. 12 Co 119/2009 z 30. novembra 2010 na odvolanie žalobkyne (potom, ako najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 238/2007 z 25. februára 2009 jeho predchádzajúci rozsudok z 22. februára 2005 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie) rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým zamietol žalobu žalobkyne o uzatvorenie dohody o vydaní nehnuteľností vedených na sťažovateľku v celosti, a vo výroku, ktorým zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia, potvrdil. Vo výroku, ktorým zamietol návrh na vydanie veci, rozsudok okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľke uložil povinnosť vydať žalobkyňu nehnuteľnosti, ktorých sa týkal ňou uplatnený reštitučný nárok.

Podľa krajského súdu je žalobkyňa ako spolubývajúca osoba dedičkou po oprávnenej osobe, pričom krajský súd bol toho názoru, že je povinný vychádzať z rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 C 262/91 z 20. decembra 1991, ktorý na návrh žalobkyne jej postavenie dedičky potvrdil. Krajský súd uviedol, že tento rozsudok je záväzný aj pre súd v inom

konaní. Navyše, odkázal na už v konaní vyslovený názor najvyššieho súdu, z ktorého malo vyplývať, že žalobkyňa (ako dedička po pôvodnej oprávnenej osobe) splnila podmienku oprávnenej osoby ako jej právna nástupkyňa.

Proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 12 Co 119/2009 z 30. novembra 2010, pokiaľ ide o výrok, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a žalobe vyhovel, a proti výrokom o trovách konania, podala sťažovateľka dovolanie.

Dovolací súd dospel k záveru, že obsah dovolania sťažovateľky nie je spôsobilý spochybníť správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska dovolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených. Keďže v preskúmvanej veci nezistil existenciu dôvodov dovolania a nedospel ani k záveru, že by konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté relevantnou vadou, dovolanie sťažovateľky podľa § 243b ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) napadnutým rozsudkom zamietol.

Pre rozhodnutie o sťažnosti (rovnako aj pre výsledok konania pred najvyšším súdom ako súdom dovolacím) je podľa názoru ústavného súdu významná nasledujúca časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorá sa týka významu rozhodnutia v inom konaní o tom, že žalobkyňa je dedičkou po zosnulej oprávnenej osobe:

«Dovolací súd nemal žiaden dôvod ani na zmenu právneho názoru vysloveného vo vyššie spomenutom uznesení najvyššieho súdu v otázke viazanosti výrokom právoplatného rozsudku vydaného v inom konaní, z ktorého rovnako odvolací súd pri svojom rozhodnutí vychádzal. Pokiaľ žalovaný poukazoval na to, že výsledky dokazovania vykonaného v tomto konaní nesvedčili pre záver vyslovený vo výroku skôr vydaného právoplatného rozsudku, treba uviesť, že v tomto konaní už nebol žiaden dôvod vykonávať dokazovanie a prijímať „nové“ skutkové a právne závery v otázke, ktorá bola už v inom konaní právoplatne vyriešená. V tomto konaní súd už nie je ani oprávnený skúmať vecnú správnosť výroku takéhoto rozhodnutia a ani procesného postupu vedúceho k jeho vydaniu. Problematikou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky v Náleze z 20. januára 2010 sp. zn. II. ÚS 349/09, v ktorom konštatoval, „že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2

Občianskeho súdneho poriadku, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu.“.»

Sťažovateľka s predmetným posúdením významu predchádzajúceho rozhodnutia (rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 C 262/91 z 20. decembra 1991) o tom, že žalobkyňa je dedičkou, a teda aj oprávnenou osobou v konaní o vydanie nehnuteľnosti, nesúhlasí a považuje ho za rozporné s označenými právami. Podľa sťažovateľky *«Súd teda nie je viazaný v svojom rozhodovaní iným rozhodnutím súdu medzi inými účastníkmi (pravdaže okrem rozhodnutí týkajúcich sa osobného stavu), nakoľko rozhoduje o právach a povinnostiach účastníkov „svojho“ konania, a pokiaľ títo nie sú iným rozhodnutím v zmysle § 159 ods. 2 OSP viazaní, tak pre rozhodovanie o ich právach a povinnostiach nemôže mať iné, pre nich nezáväznú rozhodnutie, žiaden význam. Preto podľa jednoznačnej dikcie § 159 ods. 2 OSP na toto iné rozhodnutie medzi inými účastníkmi nemôže súd pri posúdení práv a povinností úplne iných osôb hľadiť ako na rozhodnutie pre nich záväznú... Inými slovami – napriek tomu, že NS SR veľmi dobre vedel, že... (žalobkyňa, pozn.) nie je a nemôže byť dedičkou p. K. a nemôže byť vlastníčkou sťažovateľových nehnuteľností, tak tento súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uprednostnil nepravdivé závery na sťažovateľa sa nevzťahujúceho iného súdneho rozhodnutia pred vlastnými skutkovými závermi zistenými v rámci vykonaného dokazovania (a na odôvodnenie svojho postupu použil celkom nevhodný nález ÚS SR, ktorý sa zaoberá celkom inou skutkovou a právnou situáciou – záväznosťou súdneho rozhodnutia o zrušení rozhodnutia správneho orgánu pre jeho nezákonnosť, použitie tohto „nálezu“ svedčí o veľmi nekompetentnom rozhodnutí NS SR v tomto prípade). Je v tejto súvislosti potrebné pripomenúť zjavný fakt – v prípade ak... (žalobkyňa, pozn.) nie je dedičkou... z titulu spoločnej domácnosti /čo zjavne nie je/, nenachádza sa ani v jednej z dedičských skupín... a teda iba na posúdení, či rozsudok OS Banská Bystrica č. k. 18 C 262/91-13 z 20. 12. 1991 je záväzný pre sťažovateľa (resp. pre súd rozhodujúcom o jeho právach/ záležalo, či bude... (žalobkyňa, pozn.) voči sťažovateľovi úspešná.*

NS SR sa tak podarilo vyvodiť absurdný záver, že hoci rozsudok OS Banská Bystrica č. k. 18 C 262/91-13 z 20. 12. 1991 nie je pre sťažovateľa záväzný, ale je záväzný pre súd rozhodujúcemu o sťažovateľových právach /takže vlastne sťažovateľ má smolu a dovoľávať sa § 159 ods. 2 OSP je celkom zbytočné/ a preto sa ani nemôže sťažovateľ o svoje vlastné vlastníctvo brániť tým, že (žalobkyňa, pozn.) nikdy spoločnú domácnosť... (so zosnulou, pozn.) nezdiala, že ju navštevovala sporadicky (raz za 2-3 mesiace), že... (zosnulá, pozn.) žila s p. L. a nie... (so žalobkyňou, pozn.), že... (zosnulá, pozn.) žila v B., zatiaľ čo (žalobkyňa, pozn.) v P. atď... A to všetko aj napriek tomu, že rozhodnutie OS Banská Bystrica č. k. 18 C 262/91-13 z 20. 12. 1991 je zjavne zmätočné (až komické), súd v r. 1991 „určuje“ že navrhovateľka v r. 1964 žila... (so zosnulou, pozn.) a to voči „neznámym dedičom“... (je možné, aby súd „určil“ v niektorom bezvýznamnom spore prakticky bez protistrany, že popiera zjavnú skutočnosť – napr. fyzikálny zákon a týmto by boli potom všetky ostatné súdy v SR viazané pri svojom rozhodovaní? Ak je dôvodenie NS SR konformné s Ústavou SR – znamená to, že všetky rozhodnutia všetkých súdov sú záväzné pre všetkých občanov SR?), pričom ešte aj z odôvodnenia tohto súdneho rozhodnutia je zjavné, že... (sťažovateľka, pozn.) jednoducho s... (so zosnulou poručiteľkou, pozn.) domácnosť netvorila.».

Z uvedených dôvodov podala sťažovateľka proti napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou navrhuje, aby ústavný rozhodol, že ním, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru a z čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu. Sťažovateľka taktiež navrhuje, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň sa sťažovateľka domáha, aby jej ústavný súd priznal finančné zadostučinenie v sume 6 000 €.

Dňa 17. decembra 2012 bol ústavnému súdu doručený prostredníctvom advokáta JUDr. F. V., B., podnet žalobkyne, ktorým sa domáha vstupu do konania o sťažnosti sťažovateľky ako vedľajšia účastníčka. Odvolávajúc sa na § 93 ods. 1 OSP v spojení s § 21 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného

súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), menovaná oznámila, že svoj podnet na vstup do predmetného konania na strane najvyššieho súdu odôvodňuje tým, že má právny záujem na jeho výsledku „vo vzťahu k tomu, že ak by bola sťažnosť prijatá na prejednanie, bolo by posudzované, či došlo k porušeniu práva, alebo slobody sťažovateľa a zároveň by sa toto posudzovanie prioritne odvíjalo od základného právneho pomeru plynúceho z môjho reštitučného nároku a tento právny pomer vzniknutý na základe tohto vzťahu by sa podrobil skúmaniu z hľadiska eventuálneho porušenia hmotnoprávnych alebo procesných práv sťažovateľa. Z toho hľadiska by bolo vhodné, keby vo veci bol predstavený aj opozičný názor mňa, ako druhej účastníčky hmotnoprávneho vzťahu tak, aby pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti boli brané do úvahy aj námietky druhej strany právneho pomeru.“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka sa vo svojej sťažnosti domáha, aby ústavný súd vyslovil, že najvyšší súd svojím postupom v konaní, ako aj napadnutým rozsudkom porušil jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, a to nesprávnym výkladom § 159 ods. 2 OSP. Sťažovateľka je presvedčená, že uvedené

ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku najvyšší súd „*interpretoval nejasne a nezrozumiteľne, v zjavnom rozpore s jeho gramatickým či logickým znením*“.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa § 159 ods. 2 OSP výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 56/2011 a jeho rozsudkom z 30. mája 2012

Podstatou námietky sťažovateľky je nesúhlas s aktívnou legitimáciou žalobkyne, ktorá podľa nej nespĺňa podmienky oprávnenej osoby (reštituentky), keďže nie je dedičkou po zosnulej oprávnenej osobe, a najvyšší súd mal pochybiť, ak potvrdil viazanosť súdu konajúceho o nároku žalobkyne rozsudkom súdu v inom konaní, ktorý právoplatne určil, že žalobkyňa je dedičkou po zosnulej oprávnenej osobe, aj vzhľadom na to, že sťažovateľka nebola účastníčkou tohto konania. Podľa názoru sťažovateľky mal súd konajúci o nároku žalobkyne voči sťažovateľke prejudiciálnu otázku o tom, či je, alebo nie je dedičkou, teda oprávnenu osobu, rozhodnúť sám a mohol pritom prihliadnúť aj na argumenty vznesené sťažovateľkou.

Možno súhlasiť s námietkou sťažovateľky, že je nereálne predpokladať, že každý súd je v každom konaní viazaný iným, akýmkoľvek nesprávnym rozhodnutím, ktoré bolo prijaté v rozhodnutí bez účasti účastníka konania, pre ktorého je výsledok tohto konania (v ktorom nebol účastníkom) významný v inom konaní (ktorého je účastníkom). Takýto výklad by podľa názoru ústavného súdu bol skutočne v rozpore s § 159 ods. 2 OSP, ktorý ustanovuje základné hranice záväznosti rozsudku. V okolnostiach danej veci ale prevzatie právnych názorov iného súdu o určitej otázke rozhodujúcej v danom konaní nepovažuje ústavný súd za arbitrárne ani zjavne neodôvodnené, ani odporujúce účelu a zmyslu § 159 ods. 2 OSP.

Ústavný súd je toho názoru, že existuje nespochybniteľný záujem na tom, aby sa tie isté otázky rozhodovali rovnako, pričom zodpovedá aj princípu právnej istoty, ak jeden súd prihliada na výsledky rozhodovacej činnosti iného súdu. Ústavný súd už v náleze sp. zn. II. ÚS 349/09 z 20. januára 2010 uviedol, že „vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Pokiaľ pri riešení prejudiciálnej otázky zaujme odlišné stanovisko, je takýto jeho postup, resp. z neho vyplývajúci záver arbitrárny pre jednoznačný rozpor so zákonom.“. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku prevzal podstatné prvky argumentácie ústavného súdu z uvedeného nálezu. Je potrebné

súhlasíť s námietkou sťažovateľky, že okolnosti veci, v ktorej bol predmetný nález vydaný, sa odlišujú od okolností danej veci, keďže nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 349/09 z 20. januára 2010 sa vzťahuje na prihliadnutie na rozhodnutie prijaté v inom konaní a týkajúce sa nezákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy. Zároveň ale potvrdzuje právny záver, že súd v jednom konaní môže a niekedy aj musí prihliadnuť na výsledky rozhodovania súdov v iných konaniach, a to najmä v záujme jednotného rozhodovania a jednotného posúdenia takej právnej otázky, ktorá nemá byť rozhodnutá rozdielne, v závislosti od toho, kto je účastníkom konania.

Pre posúdenie ústavného súdu je relevantné aj to, že námietky sťažovateľky voči záveru o tom, že žalobkyňa je dedičkou, sa týkajú argumentácie o nesplnení podmienky spoločného bývania žalobkyne s poručiteľkou, pričom však pre rozsudok okresného súdu o tom, že žalobkyňa je dedičkou, boli relevantné iné právne závery, a to záver o takej miere spoločného kontaktu a vzájomnej závislosti, ktorá s ohľadom na okolnosti danej veci napĺňa znaky starostlivosti o spoločnú domácnosť. Námietky o tom, že posudzované osoby fakticky spolu bývať nemôžu, boli aj v konaní o určenie, že žalobkyňa je dedičkou po zosnulej, pred okresným súdom vyhodnocované, a sťažovateľka sa tak iba domáha opätovného posúdenia tých istých skutočností a argumentov, ktoré už boli raz, hoci aj iným súdom, posudzované a bolo o nich právoplatne rozhodnuté.

Ústavný súd preto považuje za ústavne udržateľné, ak najvyšší súd namiesto odlišného posúdenia už raz zhodnotenej argumentácie potvrdil výklad, ktorým krajský súd prevzal rozhodnutie o tejto prejudiciálnej otázke z právoplatného rozsudku iného súdu v inom konaní, a to bez ohľadu na to, či výklad § 159 ods. 2 OSP najvyšším súdom, podľa ktorého je povinnosť vychádzať pri posudzovaní určitej otázky rozhodujúcej pre rozhodnutie vo veci samej z rozhodnutia v inom konaní, ktoré túto otázku medzi inými účastníkmi konania právoplatne rozhodlo, je jediným možným a správnym. Ústavný súd opakuje, že nie je jeho úlohou vykladať predmetné ustanovenie, ale iba ústavnú udržateľnosť jeho výkladu a aplikácie v okolnostiach danej veci.

Ústavný súd pri posudzovaní námietok sťažovateľky nemohol neprihliadnuť ani na skutočnosť, že právny záver, s ktorým sťažovateľka nesúhlasí, vyplýval z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 238/2007 z 25. februára 2009, a to ako záväzný právny názor zaväzujúci krajský súd v ďalšom konaní. Proti predmetnému uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť a mohla sa tak dovolávať aj ústavnej neudržateľnosti tohto právneho názoru. Jej sťažnosť, ako aj uznesenie ústavného súdu, ktorým ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú (sp. zn. I. ÚS 350/09 z 11. novembra 2009), sa však týkali iba právnych názorov najvyššieho súdu vo vzťahu k zoznamu oprávnených osôb a ich poradiu v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 403/1990 Zb., a nie otázky záväznosti spomínaného rozsudku o určení postavenia dedičky v inom konaní. Táto skutočnosť by mohla byť už sama osebe dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti ako neprípustnej.

Vzhľadom na okolnosti danej veci preto podľa názoru ústavného súdu nie je záver najvyššieho súdu zjavne neodôvodnený ani arbitrárny a ani nie je v rozpore s účelom právnych noriem upravujúcich hranice záväznosti právoplatného rozsudku (akou je aj pravidlo v § 159 ods. 2 OSP). Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie ústavne konformným spôsobom. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého postupu a rozhodnutia najvyššieho súdu.

Z týchto dôvodov podľa názoru ústavného súdu nič nenaznačuje, že by napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 56/2011

Sťažovateľka ďalej namieta, že postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a to v súvislosti s tým, že dĺžka

trvania súdneho konania bola ovplyvnená zisťovaním odpovede na otázku, ktorá bola nakoniec vyriešená jednoduchým odvolaním sa na výsledok vyplývajúci z rozsudku v inom konaní. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy argumentuje sťažovateľka tým, že *«Zvlášť zarážajúci sa javí postup NS SR vo svetle dĺžky súdneho konania a vykonaného dokazovania – 20 rokov trvalo súdne konanie, pričom konajúce súdy vykonávali rozsiahle dokazovanie ohľadom oprávnenia... (žalobkyne, pozn.) a jej postavenia dedičky... Postupovali tak v súlade s dikciou § 159 ods. 2 OSP, logicky, zákonne a racionálne, nakoľko vychádzali z prirodzeného predpokladu, že... (žalobkyňa, pozn.) musí svoje oprávnenie voči sťažovateľovi v konaní aj preukázať (čo aj viackrát bolo nimi skonštatované). Ak by tieto súdy vedeli, že tomu tak nie je, že je možné „získať“ vlastníctvo bez povinnosti svoje právo voči žalovanému aj preukázať, celkom iste by išlo o rozsahom a časovo ľahšie (a pre oboch účastníkov lacnejšie) konanie. Aj z tohto uhla pohľadu je zjavná maximálna neštandardnosť postupu a rozhodnutia NS SR.»*

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02, IV. ÚS 11/2012). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 56/2011 a jeho rozsudkom z 30. mája 2012

Aj vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu, zaujíma ústavný súd taktiež záver o jej zjavnej neopodstatnenosti. Vychádza pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07, IV. ÚS 396/08) z toho, že absencia porušenia ústavnoprávnych princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za prípadné porušenie základného práva sťažovateľky hmotnoprávneho charakteru. O potenciálnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého z uvedených základných práv, resp. ústavnoprocených princípov, resp. v spojení s ich porušením. Keďže ústavný súd v danej veci nedospel k záveru o možnom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprichádzalo by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie do úvahy ani vyslovenie označených práv hmotnoprávneho charakteru. Z toho dôvodu bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už nedôvodné zaoberať sa ostatnými procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite (najmä návrhom na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia). Rovnako stratilo opodstatnenosť aj zaoberanie sa podnetom žalobkyne na jej vstup do konania ako vedľajšej účastníčky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2013